

Proiect 1

Aprobată prin Dispoziția nr. 04

din 19 ianuarie 2026

a Primarului comunei Pânășești

Strategia de Dezvoltare Comunitară a comunei Pânășești pentru anii 2026-2030

Prezentul document a fost elaborat cu suportul Grupului de Lucru pentru Planificare Strategică (GLPS) constituit prin Dispoziția primarului c. Pânășești nr. 04 din 19 ianuarie 2026, și cu asistența tehnică și metodologică din partea consultanților PRIM-LEX CONSULT.

Cuprins

Abrevieri	3
Lista tabelelor	3
1. Introducere	4
1.1. Contextul național și regional	4
1.2. Rezumat executiv	5
2. Profilul și analiza comunității Pânășești	7
2.1. Caracteristici geografice și de mediu	7
2.2. Demografia și resursele umane	9
2.3. Dezvoltare socială	10
2.4. Economia locală	14
2.5. Infrastructura	17
2.6. Buna guvernare și managementul	19
2.7. Analiza SWOT	23
2.8. Principalele probleme ale comunei Pânășești	27
2.9. Evaluarea gradului de implementare a Strategiei precedente	28
3. Strategia de dezvoltare socio-economică	31
3.1. Viziunea	31
3.2. Misiunea	31
3.3. Valorile comunității	31
3.4. Obiectivele Strategice 2026-2030	32
4. Planul de Acțiuni 2026 – 2030	34
5. Monitorizare și evaluare	40
Concluzie	42

Abrevieri

AdB	Asociația de Băștinași
AO	Asociația Obștească
APL	Administrația Publică Locală
CR	Consiliul Raional
GAL	Grup de Acțiune Locală
GLM	Grup de Lucru pentru Monitorizare
GLPS	Grup de lucru pentru planificare strategică
LEADER	Liaison Entre Actions de Developpment de l'Economie Rurale O metodă a Uniunii Europene de susținere a dezvoltării rurale la nivel local în scopul revitalizării zonelor rurale și creării locurilor de muncă.
ODIMM	Organizația pentru Dezvoltarea Sectorului Întreprinderilor Mici și Mijlocii
ONG	Organizația Non-Guvernamentală
PPP	Parteneriat public privat
PSM	Planificare strategică municipală
RM	Republica Moldova
SWOT	Puncte tari, puncte slabe, oportunități și riscuri
USAID	Agenția Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională

Lista tabelelor

Tabelul 1. Structura intravilanului localității, ha

Tabelul 2. Distribuția populației pe sectoare economice

Tabelul 3. Dinamica asigurării comunei Pânășești cu servicii edilitare

Tabelul 4. Indicatori de impact global

Tabelul 5. Măsuri de atenuare a riscurilor

1. Introducere

1.1. Contextul național și regional

Strategia de Dezvoltare Socio-Economică a comunei Pânășești pentru perioada 2026–2030 este un document programatic complex, elaborat printr-un proces participativ larg. Aceasta nu este o inițiativă izolată, ci este armonizată cu noile priorități de dezvoltare la toate nivelurile de planificare, fiind corelată cu următoarele cadre strategice:

Nivel internațional

Agenda de Dezvoltare Durabilă 2030 (ONU), cu accent pe Obiectivele de Dezvoltare Durabilă (ODD) privind comunitățile sustenabile, apa curată și acțiunea climatică.

Planul de Creștere al Uniunii Europene pentru Republica Moldova, care oferă oportunități de finanțare pentru infrastructură și mediul de afaceri în contextul statutului de țară candidată la aderare.

Nivel național

Strategia Națională de Dezvoltare „Moldova Europeană 2030”, care pune în centrul politicilor publice bunăstarea cetățeanului și reziliența instituțională.

Programul Național de Dezvoltare Locală „Satul European”, principala sursă de finanțare a infrastructurii rurale la momentul actual.

Strategia de Dezvoltare a Sectorului de IMM-uri și strategiile sectoriale de mediu și transport.

Nivel regional

Strategia de Dezvoltare Regională Centru (2022–2028), care vizează creșterea competitivității economice și revitalizarea zonelor rurale prin investiții în infrastructura tehnică de anvergură.

Strategia de Dezvoltare Integrată a Raionului Strășeni (2021–2025) și planurile actualizate de gestionare a deșeurilor și a resurselor de apă la nivel raional.

Nivel local

Strategia de Dezvoltare a Grupului de Acțiune Locală (GAL) „Lunca Bâcului”, ediția actualizată (2023–2027), care facilitează accesul la fonduri prin abordarea LEADER pentru proiecte de antreprenoriat și implicare civică.

Armonizarea cu aceste documente asigură eligibilitatea comunei Pânășești pentru accesarea fondurilor naționale (FNDRL, AIPA) și a fondurilor europene de pre-aderare, transformând strategia dintr-un document de dorințe într-un instrument de finanțare viabil.

1.2. Rezumat executiv

Prezentul document reprezintă versiunea actualizată a Strategiei de Dezvoltare Comunitară a comunei Pânășești pentru anii 2020-2025. Strategia este documentul de politică publică, care va ghida acțiunile Administrației Publice Locale în următorii 5 ani, în vederea asigurării unui proces continuu și coerent de dezvoltare a localității.

Strategia are scopul de a impulsiona procesul de dezvoltare socio- economică a localității, de a stabili niște repere clare pentru conjugarea efortului comun al membrilor comunității direcționat spre îmbunătățirea calității vieții cetățenilor.

Metodologia de lucru a respectat logica elaborării unei strategii:

- 1) *Diagnosticul teritoriului*, bazat pe datele existente și realizat cu implicarea părților interesate (administrația publică, mediul de afaceri, societatea civilă) și a responsabililor pe domenii. Această analiză, ce conține o dimensiune tematică, dar și una integrată, a servit drept material de lucru în cadrul grupurilor de lucru.
- 2) *Analiza SWOT*, instrument de analiză a potențialului de dezvoltare a comunei, evidențiază punctele tari și slabe, oportunitățile și amenințările rezultate din diagnosticul teritoriului pe baza unui proces participativ al părților interesate (grupuri de lucru sectoriale, interviuri, ateliere de lucru, focus grup-uri, dezbateri cetățenești).
- 3) Strategia conține *viziunea, obiectivele generale și specifice* de dezvoltare și principalele direcții strategice de dezvoltare ale comunei. Acestea sunt măsurabile în termeni de timp, relevanță și rezultate concrete.
- 4) Planul de acțiuni 2026 – 2030 conține acțiunile concrete de întreprins pe termen scurt și mediu pentru atingerea obiectivelor specifice de dezvoltare stabilite în Strategie.

În același context, metodologia de elaborare a asigurat caracterul participativ și transparent al acestui document prin organizarea de interviuri, chestionare, ateliere de lucru, focus grup-uri, training-uri, grupuri de lucru sectoriale, consultări și audieri publice în fazele esențiale de elaborare, pentru exprimarea nevoilor și aspirațiilor tuturor categoriilor sociale. Au fost respectate principiile egalității și echității de gen, incluziunii și reprezentativității tuturor grupurilor din cadrul comunității (criterii de vârstă, sex, etnie, apartenență religioasă, categorii vulnerabile, etc.).

Pentru elaborarea strategiei a fost creat un grup de lucru, componența căruia a fost aprobată prin Dispoziția primarului nr. 04.din 19.01.2026, după cum urmează:

Grupul de lucru responsabil de procesul de elaborare al Strategiei de dezvoltare social-economică a comunei Pânășești pentru anii 2026-2030

1. Bujoreanu Valeriu - primarul comunei
2. Răileanu Olga - secretara Consiliului comunal
3. Bîrnat Olesea - contabil-șef al primăriei
4. Bulat Cristina - specialist principal
5. Calmîș Petru - specialist principal
6. Istrati Marcela - specialist
7. Panuș Natalia - contabil
8. Glavan Vasile - șef de gospodărie
9. Gonța Lilia - asistent social
10. Calmîș Eugenia - bibliotecar principal
11. Calmîș Nicolae - consilier
12. Cușceac Ludmila - consilier
13. Paraschiv Ivan - consilier
14. Gîncu Andrei - consilier
15. David Lilia - consilier
16. Calmîș Natalia - consilier
17. Proca Gheorghe - consilier
18. Castraveț-Pancu Victoria - consilier
19. Calmîș Ion - consilier
20. Glavan Petru - CS Pânășești șef
21. David Tatiana - Gimnaziul Pânășești, director
22. Istrati Ștefan - Căminul cultural, director
23. Gonța Ludmila - director grădinița de copii s. Ciobanca
24. Istrati Viorica - director grădinița de copii s. Pânășești
25. Alexei Maria - asistent medical grădinița de copii s. Ciobanca
26. Paraschiv Victoria - asistent medical grădinița de copii com. Pânășești

2. Profilul și analiza comunității Pânășești

2.1. Caracteristici geografice și de mediu

Caracteristici fizico-geografice

Comuna Pânășești este o unitate administrativ-teritorială de nivelul I, situată în raionul Strășeni, în partea centrală a Republicii Moldova, făcând parte din Regiunea de Dezvoltare Centru. Localitatea este poziționată la coordonatele geografice 47°09'20" latitudine nordică și 28°31'08" longitudine estică, având o altitudine medie de 149 metri față de nivelul mării.

Satul Pânășești are o istorie documentară îndelungată, fiind atestat pentru prima dată la 27 iulie 1448, sub denumirea istorică de Voloseni. În prezent, comuna are în componența sa două sate: Pânășești (sat-reședință) și Ciobanca.

Localitatea beneficiază de o poziționare strategică față de principalele centre urbane, fiind situată la o distanță de aproximativ 7-8 km de centrul raional Strășeni și la circa 32-33 km de municipiul Chișinău. Comuna se învecinează la sud cu satul Căpriana (vestit prin complexul monastic), la vest cu moșia satului Vorniceni, la răsărit cu localitatea Făgureni, iar la nord se învecinează cu s. Tătărăști pe unde tranzitează magistrale importante de transport rutier și feroviar (Chișinău – Ungheni). Prin centrul comunei trece drumul regional G97, care unește drumurile naționale R1 și M1.

Relieful comunei este specific zonei Codrilor, caracterizat printr-un peisaj deluros și văi pitorești. Din punct de vedere hidrografic, localitatea este amplasată pe malul râului Bîc.

Planificare spațială

Suprafața totală a comunei Pânășești este de 1845,66 ha, asigurând o densitate a populației de aproximativ 169 locuitori/km². Dezvoltarea teritorială a localității este ghidată de Planul Urbanistic General (PUG), care a fost elaborat în anul 2021.

La nivel local, există o cerere constantă pentru spațiu locativ și terenuri destinate construcțiilor, administrația dispunând de rezerve funciare pentru extinderea zonelor rezidențiale și a infrastructurii publice. Structura detaliată a terenurilor din intravilanul localității este prezentată în tabelul de mai jos:

Tabelul 1. Structura intravilanului localității, ha

Tipuri terenuri	Suprafață, ha
Total, inclusiv	511,72
Intravilan	511,72
Terenuri sub construcții	161,96
Terenuri agricole	327,40
Rezerva	3,42
Drumuri și cai de comunicație	12,15

Ape	6,70 (2 lacuri)
Păduri	24,92 ha
Alte terenuri	186 ha.

Pentru atragerea investițiilor, primăria a identificat și delimitat un portofoliu de imobile și terenuri din domeniul public și privat, destinate atât activităților agricole, cât și construcțiilor, cu suprafețe variind între 0,4 și 13 ha. Au fost delimitate două terenuri a câte 3 și 13 ha pentru investiții, care fac parte din Zona Economică Liberă Bălți. Evoluția pieței funciare a cunoscut un vârf al tranzacțiilor în anul 2021, când au fost tranzacționate peste 18 ha de teren.

Resurse naturale

Resursele naturale ale comunei Pânășești reprezintă baza potențialului de dezvoltare economică, în special în sectorul agricol. Fondul funciar constituie principala bogăție a localității, fiind caracterizat prin soluri specifice zonei de centru a țării (cernoziomuri și soluri cenușii de pădure), cu o bonitate medie de 60-65 de puncte.

Fondul funciar și resursele de sol. Suprafața totală a terenurilor cu destinație agricolă este de 1348 ha, ceea ce reprezintă aproximativ 70% din suprafața totală a UAT. Structura acestora indică o orientare clară către agricultura mixtă:

- Terenuri arabile: 763 ha (cea mai mare pondere)
- Plantații multianuale: 322 ha, dintre care:
- Livezi: 35 ha
- Vii: 175 ha
- Pășuni: 112 ha

Resurse acvatice. Comuna este traversată de râulețul Ciobanca, iar pe teritoriul comunei se regăsesc 2 bazine acvatice (iazuri) cu o suprafață totală de 6,7 ha. Aceste resurse sunt utilizate parțial pentru irigare și piscicultură, însă potențialul lor este limitat de starea de colmatare și de variațiile sezoniere ale debitului. Un bazin acvatic este dat arendă la SRL ”Smart Energy Solutions”, care a amenajat teritoriul, făcând un loc pentru odihnă și agrement. WakePark este cunoscut, pentru întrecerile sportive pe apă.

Fondul silvic și resurse minerale. Fondul silvic aflat în administrarea primăriei este de 24,92 ha, însă localitatea este înconjurată de masivele forestiere ale Codrilor, care influențează microclimatul și oferă oportunități pentru turismul ecologic. În ceea ce privește resursele minerale, nu sunt raportate exploatari industriale active pe teritoriul comunei, resursele fiind limitate la rezerve locale de argilă și nisip utilizate în gospodăria.

Protecția mediului

Starea mediului în comuna Pânășești este influențată de activitățile agricole și de eficiența sistemului de gestionare a deșeurilor. Deși localitatea nu se confruntă cu poluare industrială majoră, există provocări legate de eroziunea solului și depozitarea necontrolată a deșeurilor.

Managementul deșeurilor solide. Comuna dispune de un sistem organizat de salubritate gestionat de Primărie. Serviciul deserveste aproximativ 1040 de gospodării (persoane fizice), atingând o rată de acoperire de circa 100%. Localitatea deține o gunoiște cu o suprafață de 1,0 ha, situată în afara perimetrului locuibil. Lipsa colectării selective a deșeurilor rămâne o problemă ce trebuie redresată în perioada următoare.

Calitatea factorilor de mediu și riscuri naturale:

- *Solul.* Principala formă de degradare este eroziunea de suprafață, accentuată de relieful deluros. În prezent, sunt identificate circa 6 ha de terenuri degradate care necesită măsuri de ameliorare sau împădurire. Riscul de alunecări de teren este monitorizat, având în vedere configurația geografică a zonei. În anul 2024, au fost împădurite 40 ha de terenuri degradate.
- *Aerul.* Calitatea aerului este, în general, bună, neexistând surse majore de emisii toxice. Principalul poluant este praful generat de traficul rutier pe drumurile neasfaltate (peste 14 km de drumuri locale sunt în variantă albă sau pământ).
- *Apele.* Bazinele acvatice (fântânele) se confruntă cu un grad de poluare cauzat de scurgerile de pe terenurile agricole (îngrășăminte) și de lipsa unui sistem centralizat de canalizare pe întreaga suprafață a localității (serviciul de canalizare fiind limitat la anumite sectoare).

Administrația locală organizează anual campanii de salubritate și înverzire a plaiului. O prioritate strategică rămâne colectarea selectivă a deșeurilor, extinderea serviciului de salubritate către toate gospodăriile și demararea proiectelor de împădurire a terenurilor degradate pentru a stopa procesele de eroziune.

2.2. Demografia și resursele umane

Capitalul uman

Capitalul uman reprezintă cea mai valoroasă resursă a comunei Pânășești, fiind factorul determinant pentru dezvoltarea economică și socială a localității. Analiza demografică indică o stabilitate relativă a populației pe parcursul ultimului deceniu, cu ușoare fluctuații cauzate de migrație și soldul natural.

Conform recensământului din 2024, situația populației din comuna Pânășești, raionul Strășeni se prezintă astfel:

- Populația totală: 2.355 de persoane, din care:
  - Copii până la 18 ani: 541
  - Pensionari: 468
  - Familii cu 3+ copii: 38
  - Invalizi: 142 (inclusiv 12 copii)
  - Familii monoparentale: 28
  - Familii social-vulnerabile cu copii: 18

Structura populației pe genuri este echilibrată, cu o ușoară prevalență a populației feminine.

Populația în vârstă aptă de muncă reprezintă aproximativ 58% din totalul locuitorilor, ceea ce indică o bază solidă pentru inițiativele economice locale, deși numărul persoanelor peste vârsta de pensionare rămâne semnificativ (aprox. 22%).

Deși numărul total de locuitori pare stabil, indicatorii de mișcare naturală arată o tendință îngrijorătoare. În anul 2023, s-a înregistrat un sold natural negativ, cu 20 de nașteri față de 39 de decese. Această discrepanță subliniază necesitatea unor politici locale de susținere a familiilor tinere.

Fenomenul migrației rămâne o provocare majoră. Conform datelor colectate, în anul 2023, un număr de 518 persoane (aproximativ 16% din populație) erau plecate la muncă peste hotare, dintre care 312 bărbați și 206 femei. Acest "exod al creierelor" și al forței de muncă calificate afectează direct piața locală a muncii, dar, în același timp, remitențele reprezintă o sursă importantă de subzistență și investiții în gospodăriile private.

Comuna Pânășești se caracterizează printr-o omogenitate etnică ridicată, fapt ce favorizează coeziunea socială. Populația beneficiază de un nivel de instruire adecvat, existând un număr semnificativ de specialiști cu studii superioare și medii de specialitate. Totuși, ocuparea formală în localitate este scăzută, marea parte a forței de muncă fiind angajată în sectorul public local (educație, administrație) sau făcând naveta către centrele urbane apropiate. Creșterea capitalului uman depinde în mod direct de corelarea programelor educaționale locale cu necesitățile pieței muncii și de crearea unor oportunități antreprenoriale care să atragă tinerii specialiști înapoi în comunitate.

Forța de muncă

Piața muncii la nivel local se caracterizează printr-o pondere ridicată a ocupării informale. Nivelul șomajului oficial înregistrat la evidența ANOFM este foarte scăzut, cu doar 3 persoane raportate în 2025 (2 bărbați și o femeie). Cu toate acestea, fenomenul migrației pentru muncă rămâne unul de amploare; în anul 2024, numărul persoanelor plecate peste hotare la muncă a fost de 438 persoane.

Conform analizelor locale, lipsa locurilor de muncă diversificate rămâne o necesitate neacoperită. Pentru a utiliza forța de muncă disponibilă și a valorifica abilitățile meșteșugarilor locali, se propune:

- Deschiderea unor afaceri mici, precum ateliere de croitorie, cizmărie sau reparații de electrocasnice.
- Dezvoltarea turismului rural (agropensiuni) și a micilor unități de producție alimentară (conserve, sucuri), care ar putea genera noi locuri de muncă și atrage investiții din partea diasporei.

2.3. Dezvoltare socială

Dezvoltarea socială a comunei Pănăsești vizează asigurarea accesului tuturor cetățenilor la servicii publice de calitate în domeniile educației, culturii, sănătății și protecției sociale. Infrastructura socială a localității a beneficiat în ultimii ani de investiții semnificative, orientate prioritar către modernizarea instituțiilor de învățământ și îmbunătățirea condițiilor de viață ale grupurilor vulnerabile.

Educația

Sistemul educațional din comuna Pănăsești reprezintă un pilon central al comunității, fiind structurat pentru a acoperi nevoile de instruire ale celor 459 de tineri de vârstă preșcolară și școlară înregistrați în localitate. Administrația publică locală a demonstrat un angajament constant în atragerea de fonduri pentru reabilitarea infrastructurii educaționale, colaborând cu parteneri precum USAID, FISM, AIPA, ONIPM, ONDRL, GIZ.

Învățământul preșcolar

Comuna Pănăsești dispune de o rețea de învățământ preșcolar formată din două instituții, care deservesc copiii din localitățile componente (Pănăsești și Ciobanca).

Indicatori demografici și participare:

- Populația de vârstă preșcolară (0-6 ani): 172 copii (89 băieți și 83 fete).
- Rata de participare: 140 de copii (circa 81%) frecventează regulat grădinița. Restul copiilor, în special cei de vârstă foarte fragedă, sunt îngrijiți în mediul familial.

Grădinițele au beneficiat de un amplu program de modernizare în perioada 2015-2022:

- 1. Gazificarea și termoficarea grădiniței de copii din s. Pănăsești; Buget: 400 000,0 lei; Sursa de finanțare: FISM, Buget local; Perioada de implementare -2015
- 2. Gazificarea și termoficarea grădiniței de copii din s. Ciobanca; Buget: 500 000,0 lei; Sursa de finanțare: FISM, Buget local; Perioada de implementare -2016;
- 4. Reconstrucția apeductului la grădinița de copii din s. Pănăsești; Buget: 1 454 070,00 lei; Sursa de finanțare: FEN, Buget local; Perioada de implementare-2019;
- 5. Amenajarea teritoriului grădiniței de copii din s. Pănăsești; Buget: 750 mii lei; Sursa de finanțare: FISM, Buget de stat, Buget local; Perioada de implementare-2020;
- 7. Reparația acoperișului a grădiniței de copii din s. Pănăsești; Buget: 950 000,0 lei; Sursa de finanțare: USAID, Programul ”Comunitatea Mea”; Perioada de implementare-2021;
- 9. Construcția unei anexe, reparația acoperișului și termoizolarea fațadelor grădiniței de copii din s. Ciobanca; Buget: 1 148 051,0 lei; Sursa de finanțare: Buget de stat,

Buget local; Perioada de implementare-2022;

- 10. Termoizolarea fațadelor grădiniței de copii din s. Pânășești; Buget: 855 694,0 lei; Sursa de finanțare: AIPA, Buget local; Perioada de implementare-2022.

Starea generală a clădirilor este considerată bună, însă este necesară menținerea eforturilor pentru dotarea cu mobilier modern și materiale didactice noi.

Învățământul primar și secundar general

Instruirea școlară în comună este asigurată de Gimnaziul Pânășești, care constituie centrul educațional principal pentru copiii și tinerii din localitate. Se remarcă un grad de cuprindere școlară aproape total, cu o singură persoană raportată ca nefrecventând școala.

Gimnaziul Pânășești se prezintă într-o stare generală satisfăcătoare spre bună. Clădirea a beneficiat de reparații capitale periodice, fiind conectată la utilitățile de bază. Prioritățile strategice pentru perioada următoare includ:

- Continuarea măsurilor de eficiență energetică;
- Reabilitarea blocurilor sanitare conform standardelor moderne;
- Dotarea laboratoarelor de profil și a sălilor de clasă cu echipamente IT performante pentru a facilita procesul de digitalizare a educației.

Gimnaziul Pânășești nu dispune de o sală sportivă, lecțiile de educație fizică se petrec iarna în clase și pe timp bun afară.

Capacitatea instituției este suficientă pentru a acoperi cererea actuală și pe termen mediu, nefiind prognozată o supraîncărcare a sălilor de clasă în contextul tendințelor demografice actuale.

Mulți elevi învață la școlile din municipiul Strășeni.

Cultura

Cultura reprezintă un element identitar fundamental pentru comunitatea din Pânășești, activitățile culturale fiind orientate spre conservarea tradițiilor locale și oferirea unor alternative de recreere pentru locuitori.

Comuna Pânășești dispune de instituții de cultură care, deși funcționale, necesită investiții constante pentru modernizare și diversificarea serviciilor:

- *Casa de Cultură Pânășești.* Este principala locație pentru organizarea evenimentelor comunitare, spectacolelor și activităților artistice. Reconstrucția Casei de cultură din comuna Pânășești; Buget: 6 500 000,0 lei; Sursa de finanțare: Buget de stat; Perioada de implementare – 2019. Cădirea a fost renovată în anul 2019. În cadrul Căminului Cultural Pânășești activează patru colective artistice: Ansamblul folcloric „Voloseni”, Grupul folk „Flacăra Memoriei”, Ansamblul folcloric „Garofițele”,

Ansamblul folcloric „Haiduceii”, ansamblul de dansuri populare ”Bujorel”.

- *Biblioteca publică.* Reprezintă un centru de informare și lectură pentru toate categoriile de vârstă. Biblioteca este dotată cu echipamente IT și acces la internet de mare viteză. În perioada următoare, se urmărește transformarea acesteia într-un hub comunitar modern, prin dotarea cu echipamente IT și acces la internet de mare viteză.

Comunitatea se mândrește cu păstrarea tradițiilor de iarnă și a meșteșugurilor populare. Administrația locală sprijină formarea și activitatea colectivelor artistice de amatori. Un obiectiv strategic este revitalizarea acestor grupuri și participarea lor activă la festivaluri raionale și naționale pentru promovarea imaginii localității.

Sănătatea

Asigurarea accesului la servicii medicale de calitate este o prioritate pentru creșterea calității vieții în comuna Pănășești. Infrastructura de sănătate locală este structurată pentru a oferi asistență medicală primară.

Infrastructura și serviciile medicale:

- *Centrul de Sănătate Pănășești.* Instituția deservește întreaga populație a comunei, oferind consultații de medicină de familie, servicii de vaccinare și asistență medicală urgentă la nivel primar.
- *Oficiul de Sănătate Ciobanca.* Asigură accesul rapid la servicii medicale de bază pentru locuitorii satului component Ciobanca, reducând necesitatea deplasării către centrul comunei pentru proceduri simple.

Investiții și dotări:

În anul 2021, Centrul de Sănătate a beneficiat de o investiție semnificativă pentru reparația capitală a acoperișului, în valoare de 436 mii lei, finanțată prin Bugetul de Stat. Această măsură a îmbunătățit condițiile de igienă și confort pentru pacienți și personalul medical.

Provocări și direcții de dezvoltare:

- *Deficitul de personal.* Similar multor localități rurale, menținerea tinerilor specialiști medicali rămâne o provocare. Medicii și asistenții medicali sunt în majoritatea lor pensionari.
- *Dotarea cu echipament.* Este necesară actualizarea echipamentelor medicale de bază și a mobilierului specializat.
- *Prevenția.* Se impune intensificarea programelor de profilaxie și screening la nivel local, în special pentru bolile cronice (hipertensiune, diabet), care afectează un segment important al populației vârstnice.

Transportul de pasageri

Eficiența sistemului de transport de pasageri este vitală pentru comuna Pânășești, având în vedere gradul ridicat de mobilitate a forței de muncă și a tinerilor către centrele urbane din apropiere (Strășeni și Chișinău). Transportul de pasageri este în tranzit din s. Căpriană spre mun. Chișinău.

Infrastructura și conectivitatea:

Comuna beneficiază de o poziționare geografică avantajoasă, fiind situată în proximitatea la două magistrale de importanță națională (R-1, M1) și a căii ferate Chișinău-Ungheni.

- *Transportul rutier.* Localitatea este deservită de rute regulate de microbuze și autobuze care asigură legătura directă cu orașul Strășeni (centru raional) și municipiul Chișinău. Frecvența curselor este adaptată fluxului de pasageri, însă se atestă o necesitate de îmbunătățire a condițiilor de așteptare.
- *Infrastructura de așteptare.* În prezent, pe teritoriul comunei sunt amenajate 6 stații de așteptare a transportului public. Acestea au beneficiat de lucrări de întreținere, însă modernizarea lor (iluminat, afișaj electronic al orarului) rămâne un obiectiv de viitor.

Parcul auto și mobilitatea privată:

Conform datelor colectate pentru anul 2024, în posesia locuitorilor comunei se află un număr semnificativ de unități de transport, ceea ce indică o dependență crescută de mobilitatea individuală:

- Autoturisme: 858 unități;
- Autocamioane: 49 unități;
- Motociclete: 64 unități.

Provocări identificate:

- *Starea drumurilor locale.* Din totalul de 24,22 km de drumuri, doar o mică parte este asfaltată (9,29 km), restul fiind în variantă albă (2,99 km) sau pământ (11,94 km). Această stare afectează direct uzura mijloacelor de transport public și confortul pasagerilor, în special în perioadele cu precipitații.
- *Siguranța rutieră.* Necesitatea instalării unor elemente suplimentare de siguranță (marcaje, indicatoare, limitatoare de viteză) în zonele cu flux pietonal ridicat, în special în apropierea instituțiilor de învățământ.

Îmbunătățirea serviciilor de transport rămâne o prioritate pentru a reduce izolarea zonelor periferice ale comunei și pentru a facilita accesul populației la piața muncii și la serviciile specializate din orașele mari.

2.4. Economia locală

Structura de afaceri a economiei locale

Economia comunei Pânășești este una mixtă, bazată pe un echilibru între activitățile agricole tradiționale și dezvoltarea sectorului serviciilor și construcțiilor, favorizată de proximitatea față de traseul național și centrul raional Strășeni.

La începutul anului 2025, în localitate sunt înregistrați 60 de agenți economici, dintre care marea majoritate (aproximativ 85%) fac parte din categoria microîntreprinderilor și a întreprinderilor mici.

Profilul agenților economici:

- *Sectorul agricol.* Este reprezentat de gospodării țărănești și câteva societăți comerciale care gestionează fondul funciar de 1238 ha. Principalele direcții sunt fitotehnia (culturi cerealiere), viticultura (90 ha) și pomicultura (63 ha).
- *Sectorul comerțului.* Comuna dispune de o rețea de unități comerciale care acoperă necesarul de consum al populației, inclusiv magazine alimentare.
- *Sectorul serviciilor.* Include prestatori de servicii de transport, salubritate și mici ateliere de reparații.
- *Sectorul construcțiilor.* Reprezintă un motor economic specific localității, mulți locuitori fiind specializați în acest domeniu, activând atât ca entități juridice, cât și individual.

Deși există un număr semnificativ de afaceri, cifra de afaceri totală a agenților economici locali a cunoscut fluctuații, fiind de aproximativ 18,7 milioane lei în 2023, cu o ușoară scădere față de anii precedenți, fapt ce subliniază necesitatea unor măsuri de stimulare a antreprenoriatului local.

Distribuția populației ocupate în diferite sectoare

Analiza pieței muncii din Pânășești evidențiază o structură a ocupării care se îndepărtează de modelul pur agricol, specific satelor izolate, migrând către sectoare secundare și terțiare. Din totalul populației ocupate (formal și informal), distribuția pe principalele sectoare economice se prezintă astfel:

Tabelul 2. Distribuția populației pe sectoare economice

Anul	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Total						
Agricultură	116	121	96	88	84	82
Industrie	115	114	123	136	140	140
Construcții	362	370	377	400	420	440
Comerț	115	128	99	103	111	113
Transport și comunicații	101	101	105	98	100	100
Administrație publică	11	11	11	11	11	11
Învățământ,	94	94	100	98	96	96
Sănătate și asistență socială	22	21	22	23	22	22
Alte tipuri de activități	10	9	9	9	9	9

Observații cheie:

1. *Dominanța construcțiilor.* Aproape jumătate din populația activă lucrează în domeniul construcțiilor, ceea ce conferă localității un profil de „sat de meșteșugari”. Acest sector oferă venituri mai mari decât agricultura, dar este adesea marcat de caracterul sezonier.
2. *Sectorul public.* Învățământul și Administrația Publică rămân angajatori stabili pentru specialiștii cu studii superioare, reprezentând peste 10% din totalul ocupării.
3. *Agricultura.* Deși deține cele mai multe resurse spațiale, ocupă doar 8,1% din forța de muncă în mod direct, indicând o mecanizare a proceselor sau o orientare a proprietarilor de terenuri către agricultura de subzistență, neraportată ca ocupare principală.
4. *Ocuparea feminină.* Femeile predomină în sectoarele educației, sănătății și parțial în comerț, în timp ce bărbații sunt majoritari în construcții, transport și agricultură.

Această distribuție indică un potențial ridicat pentru dezvoltarea unor mici unități de producție (industrie ușoară sau prelucrarea lemnului/materialelor de construcții) care să capitalizeze competențele deja existente în comunitate.

Principalele entități economice

Activitatea economică din comuna Pânășești este susținută de un nucleu de agenți economici care activează predominant în agricultură, comerț și servicii. Deși numărul total de entități este de 60, motorul economic local este reprezentat de câteva companii cu capacitate de angajare și cifre de afaceri stabile.

Repere ale mediului de afaceri local:

- *Sectorul Agricol.* Este cel mai bine reprezentat prin Gospodăriile Țărănești (GT) și societăți de tip S.R.L., care gestionează culturi de cereale, plantații viticole și pomicole, cât și prelucrarea lemnului. Acestea nu doar că valorifică fondul funciar, dar sunt și principalii beneficiari ai subvențiilor pentru tehnică agricolă.
- *Sectorul comerțului și serviciilor.* Localitatea dispune de unități de comerț cu amănuntul (magazine alimentare și mixte) care asigură necesarul zilnic al populației. Un rol important îl joacă și companiile de transport, care facilitează legătura dintre producătorii locali și piețele din Strășeni sau Chișinău.

În anul 2023, volumul total al vânzărilor realizate de agenții economici locali a fost de 18.706,4 mii lei, o cifră care indică o capacitate de reziliență în contextul economic actual, dar care semnalează și nevoia de diversificare a activităților spre procesare și valoare adăugată.

Rata șomajului

Comuna Pânășești prezintă un profil atipic în ceea ce privește ocuparea forței de muncă, unde șomajul oficial este extrem de scăzut, însă fenomenul „șomajului ascuns” și al migrației forței de muncă este vizibil.

Indicatori de ocupare (2025):

- *Șomeri oficial înregistrați:* Doar 3 persoane (2 bărbați și 1 femeie) figurează în evidențele Agenției Naționale pentru Ocuparea Forței de Muncă (ANOFM). Această cifră indică o rată a șomajului înregistrat de sub 1%, mult sub media națională.
- *Populația inactivă:* Există un segment de 680 de persoane care sunt considerate inactice (elevi, studenți, pensionari, persoane casnice).
- *Provocarea migrației:* Ocuparea forței de muncă este puternic influențată de proximitatea față de Chișinău și de migrația externă. În anul 2024, au fost raportate 438 de persoane plecate la muncă peste hotare, ceea ce reduce presiunea asupra pieței muncii locale, dar creează un deficit de specialiști în domenii precum construcțiile sau agricultura mecanizată.

Potențial de dezvoltare economică locală

Analiza resurselor și a contextului geografic evidențiază un potențial semnificativ de creștere economică pentru Pănășești, care poate fi activat prin investiții strategice și parteneriate public-private în cadrul Zonei Economice Bălți.

Direcții de dezvoltare identificate:

1. *Agro-industria și procesarea.* Având suprafețe extinse de livezi (63 ha) și vii (90 ha), există un potențial major pentru înființarea unor unități mici de prelucrare (uscătorii de fructe, linii de ambalare, mini-vinării). Acest lucru ar permite creșterea veniturilor fermierilor prin trecerea de la vânzarea materiei prime la produse cu valoare adăugată.
2. *Sectorul construcțiilor.* Având în vedere că 440 de persoane (43,5% din forța de muncă) activează deja în acest domeniu, comuna poate deveni un pol de furnizare a serviciilor de construcții și producție de materiale de construcții la nivel raional.
3. *Turismul rural și de tranzit.* Proximitatea față de Mănăstirea Căpriana și traseul național oferă oportunitatea dezvoltării infrastructurii de ospitalitate (pensuni, popasuri turistice, puncte de vânzare a produselor locale „Craft”).
4. *Valorificarea patrimoniului funciar.* Administrația locală dispune de terenuri în domeniul privat/public (cu suprafețe între 0,4 ha și 13 ha) care pot fi oferite investitorilor pentru proiecte industriale sau comerciale „Greenfield”.

Obstacole de depășit:

- Infrastructura rutieră precară pe unele segmente (doar 38,4% din drumuri sunt asfaltate);
- Lipsa unui sistem extins de canalizare care să deservească viitoarele unități de producție;
- Accesul limitat la capital de investiții pentru tinerii antreprenori locali.

Strategia de dezvoltare va pune accent pe transformarea acestor puncte slabe în oportunități prin atragerea fondurilor europene și guvernamentale (precum programul „Satul European”).

2.5. Infrastructura

Infrastructura tehnică reprezintă coloana vertebrală a dezvoltării comunei Pânășești. Deși s-au făcut investiții semnificative în ultimii ani, modernizarea rețelelor de utilități și a căilor de acces rămâne o prioritate pentru a asigura un nivel de trai european și pentru a atrage noi investitori.

Infrastructura de drumuri și transport

Rețeaua stradală a comunei Pânășești are o lungime totală de 24,22 km, însă starea tehnică a acesteia necesită îmbunătățiri majore pentru a răspunde standardelor actuale de mobilitate.

Structura drumurilor după tipul îmbrăcăminte (2025):

- Drumuri asfaltate: 9,3 km (reprezentând doar 38,4% din total);
- Drumuri în variantă albă (pietriș): 2,9 km (12,4%);
- Drumuri de pământ: 12,3 km (49,3%).

Din totalul de 45 de străzi, marea majoritate necesită intervenții pentru asfaltare sau reabilitare.

Aprovizionarea cu apă și canalizare

Accesul la apă potabilă și managementul apelor uzate sunt indicatori esențiali ai calității vieții în comunitate.

- *Sistemul de alimentare cu apă.* Comuna este asigurată cu apă potabilă printr-un sistem centralizat care deservește 860 de gospodării (aproximativ 82% din totalul gospodăriilor). Rețeaua este gestionată eficient, însă se urmărește extinderea acesteia pentru acoperirea integrală a satelor Pânășești și Ciobanca.
- *Sistemul de canalizare.* Reprezintă una dintre cele mai mari provocări. În prezent, doar 155 de gospodării sunt conectate la un sistem centralizat de evacuare a apelor uzate. Extinderea rețelei de canalizare și construcția unei stații de epurare moderne sunt obiective strategice critice. În prezent, se construiește prin Programul "Satul European II" 9,5km de canalizare cu conectarea la sistemul de canalizare din mun. Strășeni.

Infrastructura energetică și iluminatul public

Comuna Pânășești este electrificată în proporție de 100%, iar în ultimii ani s-a pus un accent deosebit pe siguranța cetățenilor prin extinderea iluminatului stradal.

- *Iluminatul public.* Rețeaua de iluminat stradal acoperă o lungime de 24 km, fiind dotată cu corpuri de iluminat eficiente (LED). În anul 2021, s-au investit 330 mii lei din Bugetul de Stat pentru extinderea acestor rețele.
- *Gazificarea.* Localitatea este gazificată, oferind locuitorilor și agenților economici o sursă de energie stabilă pentru încălzire și procese de producție.

Telecomunicații și digitalizare

Comuna beneficiază de o infrastructură de comunicații bine dezvoltată:

- *Internet și TV.* Există acoperire cu fibră optică, asigurată de operatori naționali, oferind acces la internet de mare viteză.
- *Servicii poștale.* Oficiul poștal local asigură distribuția corespondenței și plata prestațiilor sociale.
- *Digitalizare.* Primăria a început procesul de digitalizare a serviciilor publice, deținând pagină web oficială și pagină de Facebook pentru o comunicare transparentă cu cetățenii.

Managementul deșeurilor solide

Serviciul este asigurat de Primăria Pânășești, care deservește circa 2355 de beneficiari. Localitatea dispune de o gunoiște autorizată de 0,8 ha. Strategia de viitor prevede trecerea la colectarea selectivă și modernizarea parcului de autospeciale pentru a crește eficiența serviciului.

Tabelul 3. Dinamica asigurării comunei Pânășești cu servicii edilitare

Servicii edilitare	2020	2021	2022	2023	2024	2025
Apartamente/gospodării	1040	1050	1060	1070	1080	1090
Înzestrate cu apeduct	120	120	120	200	860	860
Înzestrate cu canalizare	105	105	105	105	155	155
Asigurate cu gaze naturale	550	550	550	550	550	560
Conectate la rețeaua telefonică	880	880	880	880	880	880
Conectate la rețeaua electrică	1060	1060	1060	1060	1060	1060
Case noi date în exploatare	10	8	5	12	14	10

2.6. Buna guvernare și managementul

Buna guvernare la nivelul comunei Pânășești se bazează pe transparență, responsabilitate și eficiență în gestionarea resurselor publice. Administrația locală tinde spre modernizarea proceselor de decizie și implicarea activă a cetățenilor în viața comunității.

Capacitatea administrativă

Capacitatea administrativă a Primăriei Pânășești este definită de structura sa organizatorică și de cadrul normativ care reglementează activitatea autorităților locale.

Structura organizatorică și resursele umane: Aparatul primăriei este format dintr-o echipă de funcționari publici și personal auxiliar care asigură implementarea deciziilor Consiliului Local.

Din totalul personalului, 11 persoane sunt ocupate direct în administrația publică, asigurând prestarea serviciilor către populație.

Comuna dispune de un cadru juridic actualizat, incluzând Statutul UAT (actualizat în 2024), Regulamentul intern al primăriei (2025) și Regulamentul Consiliului Local (2020). Aceste documente asigură baza legală pentru o funcționare coerentă.

Pănășești a făcut pași importanți în democratizarea procesului bugetar. Din anul 2023, localitatea deține un Regulament privind bugetarea participativă, actualizat în 2025, care permite cetățenilor să propună și să voteze proiecte de interes local. De asemenea, primăria utilizează instrumente de comunicare digitală pentru a asigura transparența decizională.

Bugetul local

Analiza bugetară reflectă capacitatea financiară a comunei de a susține servicii publice și de a asigura cofinanțarea proiectelor de dezvoltare.

Veniturile bugetare. Bugetul total al comunei a cunoscut o creștere semnificativă în ultimii ani, evoluând de la 8,1 milioane lei în 2020 la aproximativ 11,8 milioane lei în 2024.

Veniturile proprii. Deși în creștere, veniturile colectate direct (taxe și impozite locale) reprezintă o pondere care necesită optimizare pentru a reduce dependența de transferurile de la bugetul de stat.

Transferuri și granturi. O parte substanțială a bugetului provine din transferuri cu destinație specială și proiecte de investiții (cum ar fi cele prin Programele USAID, FISM, Satul European sau AIPA).

Cheltuielile bugetare. Repartizarea cheltuielilor pe sectoare pentru anul 2023 (total cheltuieli: 10.597,4 mii lei) arată prioritățile administrației:

1. Învățământ: 6.479,6 mii lei (peste 60% din buget), reflectând investiția majoră în generația tânără.
2. Servicii în domeniul economiei (drumuri): 845,3 mii lei.
3. Servicii de stat cu destinație generală: 2.105,7 mii lei.
4. Cultură, sport și tineret: 604,0 mii lei.

Comuna Pănășești demonstrează o gestiune financiară responsabilă, cu un Fond de rezervă menținut activ pentru situații de urgență. Principala provocare rămâne creșterea bazei de venituri proprii prin atragerea de noi agenți economici și îmbunătățirea ratei de colectare a taxelor locale, pentru a asigura sustenabilitatea pe termen lung a investițiilor începute.

Societatea civilă

Societatea civilă din comuna Pănășești reprezintă un partener activ al administrației publice locale, contribuind la identificarea problemelor comunitare și la implementarea unor soluții sustenabile prin voluntariat și proiecte comunitare.

Cadrul asociativ din localitate este format din organizații neguvernamentale și grupuri de cetățeni care activează în diverse domenii de interes public:

- *Asociația de Băștinași (AdB)*. Reprezintă un liant esențial între comunitatea locală și diaspora. Aceasta joacă un rol activ în mobilizarea resurselor financiare și umane pentru proiecte de infrastructură mică și evenimente culturale, facilitând conexiunea celor plecați cu satul natal.
- *Grupuri locale de inițiativă*. Acestea se formează ad-hoc sau în jurul unor instituții (școală, grădiniță) pentru a susține activități de salubritate, amenajare a spațiilor verzi sau sprijinirea familiilor aflate în dificultate.
- *Sectorul asociativ în agricultură*. Există forme de asociere ale producătorilor locali, care, deși orientate spre profilul economic, contribuie la dialogul social și la apărarea intereselor fermierilor din Pănășești.

Comuna Pănășești promovează un model de guvernare participativă, unde vocea cetățeanului este ascultată prin:

- *Bugetarea participativă*. Implementarea acestui mecanism (conform Regulamentului actualizat în 2025) a crescut gradul de încredere al populației în autorități, permițând societății civile să decidă direct asupra utilizării unei părți din bugetul local pentru proiecte de cartier sau facilități publice.
- *Voluntariatul comunitar*. Se manifestă cu regularitate în campaniile de înverzire a plaiului și în organizarea sărbătorilor locale (Joc de Crăciun, Sf. Vasile organizat de flăcăii comunei), Hramul satului, festivaluri de tradiții), unde tinerii și seniorii colaborează pentru promovarea imaginii comunei.

Deși există dorința de implicare, societatea civilă locală se confruntă cu o serie de limitări:

1. *Sustenabilitatea financiară*. Majoritatea inițiativelor depind de granturi externe sau donații sporadice.
2. *Migrația tinerilor*. Exodul populației active reduce numărul de voluntari dornici să preia conducerea unor noi organizații neguvernamentale.
3. *Capacitatea juridică*. Este necesară sprijinirea grupurilor de inițiativă pentru a se înregistra oficial ca ONG-uri, pentru a putea accesa fonduri europene și transfrontaliere în mod direct.

Dezvoltarea pe viitor a societății civile va pune accent pe crearea unui Consiliu Consultativ Cetățenesc stabil, care să asigure monitorizarea implementării prezentei Strategii de Dezvoltare și să stimuleze spiritul civic în rândul tinerei generații.

A.O.”Asociația Băștinașilor din comuna Pănășești”

A.O.”Asociația Băștinașilor din s. Ciobanca”

A.O.”Consiliul local al Tinerilor”

A.O.”Clubul de fotbal Codru Pănășești”

Proiecte implementate și în curs de implementare (2015-2026)

1. Gazificarea și termoficarea grădiniței de copii din s. Pănășești; Buget: 400 000,0 lei; Sursa de finanțare: FISM, Buget local; Perioada de implementare -2015
2. Gazificarea și termoficarea grădiniței de copii din s. Ciobanca; Buget: 500 000,0 lei; Sursa de finanțare: FISM, Buget local; Perioada de implementare -2016;
3. Reconstrucția Casei de cultură din comuna Pănășești; Buget: 6 500 000,0 lei; Sursa de finanțare: Buget de stat; Perioada de implementare-2019;
4. Reconstrucția apeductului la grădinița de copii din s. Pănășești; Buget: 1 454 070,00 lei; Sursa de finanțare: FEN, Buget local; Perioada de implementare-2019;
5. Amenajarea teritoriului grădiniței de copii din s. Pănășești; Buget: 750 mii lei; Sursa de finanțare: FISM, Buget de stat, Buget local; Perioada de implementare-2020;.
6. Renovarea rețelei de iluminat public; Buget: 1 272 800,0 lei; Sursa de finanțare: Buget de stat, Buget local; Perioada de implementare-2020;
7. Reparația acoperișului a grădiniței de copii din s. Pănășești; Buget: 950 000,0 lei; Sursa de finanțare: USAID, Programul ”Comunitatea Mea”; Perioada de implementare-2021;
8. Construcția unui podeț în s. Pănășești; Buget: 1 252 000,0 lei; Sursa de finanțare: AIPA, Buget local; Perioada de implementare-2021;
9. Construcția unei anexe, reparația acoperișului și termoizolarea fațadelor grădiniței de copii din s. Ciobanca; Buget: 1 148 051,0 lei; Sursa de finanțare: Buget de stat, Buget local; Perioada de implementare-2022;
10. Termoizolarea fațadelor grădiniței de copii din s. Pănășești; Buget: 855 694,0 lei; Sursa de finanțare: AIPA, Buget local; Perioada de implementare-2022;
11. Construcția sistemului de apeduct din comuna Pănășești. Buget: 9 046 000,0 lei, Sursa de finanțare: FNDRL. ”Satul European” . Perioada de implementare:2022-2023.
12. Achiziționarea unui tractor cu utilaje; Buget: 1 274 000,0lei, Sursa de finanțare: AIPA, Perioada de implementare: 2023.
13. Reparația fațadelor clădirii primăriei Pănășești. Buget: 293 428,37 lei. Sursa de finanțare : FNDRL.” Satul European expres.” Perioada de implementare: 2023.

14. Construcția unui parc: Buget: 7 075 880,0 lei. Sursa de finanțare: FNM. Perioada de implementare 2024-2025.

15. Construcția sistemului de canalizare . (et.I) Buget: 10 724 912,04 lei. Sursa de finanțare: FNDRL ”Satul European II”.Perioada de implementare: 2025-2026.

16. Construcția unui sector de drum pe strada Alexandru cel Bun.Buget: 2 126 270,00 lei. Sursa de finanțare FNDRL „Europa mai aproape”. Perioada de implementare: 2026.

2.7. Analiza SWOT

Analiza SWOT permite evaluarea situației actuale a comunității din Pânășești și identificarea direcțiilor strategice necesare pentru gestionarea capitalului uman.

Demografie și capital uman

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - Stabilitatea numărului populației în ultimul deceniu (aprox. 3000 locuitori); - Structură demografică echilibrată, cu o pondere semnificativă a populației în vârstă aptă de muncă (61,1%); - Rată înaltă de școlarizare a copiilor și tinerilor; - Poziționare geografică strategică, facilitând accesul populației la poli de creștere economică (Chișinău, Strășeni); - Omogenitate etnică ridicată (95,8% moldoveni), ce favorizează coeziunea socială. 	<ul style="list-style-type: none"> - Înregistrarea unui sold natural negativ (ex: 20 nașteri față de 39 decese în 2023); - Fenomenul migrației externe de amploare (438 persoane plecate la muncă peste hotare în 2024); - Ponderea ridicată a ocupării informale în rândul populației active (peste 50%); - Proces de îmbătrânire demografică (16,2% din populație are peste 63 de ani); - Pierderea forței de muncă calificate (tineri specialiști) către centrele urbane mari.
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> - Proximitatea față de Chișinău poate atrage familii tinere care caută locuințe în zone periurbane mai liniștite; - Valorificarea potențialului diasporei prin programe de investiții locale (ex: „DAR 1+3”); - Dezvoltarea unor mecanisme de sprijin pentru familiile tinere și antreprenoriat local; 	<ul style="list-style-type: none"> - Adâncirea declinului demografic prin scăderea natalității și creșterea mortalității; - Creșterea presiunii asupra sistemului de protecție socială din cauza îmbătrânirii populației; - Accentuarea deficitului de cadre didactice și medicale pe termen lung;

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - Programe de recalificare a forței de muncă conform cerințelor pieței regionale; - Digitalizarea serviciilor publice pentru a facilita interacțiunea cu cetățenii plecați. 	<ul style="list-style-type: none"> - Pierderea definitivă a contactului cu generația a doua de emigranți (copiii născuți peste hotare).

Diagnostic: Comuna Pânășești se află într-un moment critic din punct de vedere demografic: deși reușește să-și mențină numărul total de locuitori datorită atractivității geografice, calitatea capitalului uman este afectată de migrație și natalitate scăzută. Strategia trebuie să se axeze pe transformarea proximității urbane dintr-un factor de „pierdere” a forței de muncă într-un factor de „atracție” pentru rezidență și mici afaceri locale.

Economie și mediul de afaceri

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - Diversificarea bazei economice: prezența unui număr de 60 de agenți economici; - Poziționare strategică lângă traseul național și nodul feroviar, facilitând logistica; - Specializare locală puternică în domeniul construcțiilor (43,5% din populația ocupată); - Existența unor terenuri disponibile pentru investiții (loturi între 0,4 ha și 2,5 ha); - Prezența întreprinderii municipale de salubritate care asigură servicii esențiale. 	<ul style="list-style-type: none"> - Valoare adăugată scăzută: economia este bazată pe producția primară agricolă și servicii de bază; - Infrastructură de transport deficitară: doar 11% din drumuri sunt asfaltate, ceea ce crește costurile logistice; - Lipsa unui sistem de canalizare extins și a unei stații de epurare pentru agenții economici; - Scăderea volumului vânzărilor agenților economici în ultimul an (18,7 mil. lei); - Acces limitat al micilor antreprenori la piețe de desfacere organizate.
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> - Potențial ridicat pentru dezvoltarea turismului rural și de tranzit (proximitatea Mănăstirii Căprioara); - Atragerea investițiilor în procesarea produselor agricole (uscătorii de fructe, mini-vinării); - Valorificarea competențelor în construcții prin 	<ul style="list-style-type: none"> - Migrația forței de muncă calificate care poate duce la un deficit de specialiști locali; - Instabilitatea prețurilor la resursele energetice și inputurile agricole;- Concurența puternică din partea agenților economici din Strășeni și Chișinău; - Degradarea solurilor și riscurile climatice

Puncte tari	Puncte slabe
<p>crearea unor unități de producție a materialelor de construcții;- Accesarea fondurilor europene și guvernamentale (ex. Satul European) pentru infrastructură industrială;</p> <p>- Facilitarea parteneriatelor între producătorii locali pentru exporturi comune.</p>	<p>(secetă) care afectează sectorul agricol;</p> <p>- Reticența tinerilor de a lansa afaceri în mediul rural din cauza birocrăției sau a lipsei de capital.</p>

Diagnostic: Profilul economic al comunei Pânășești este unul de tranziție, de la o economie pur agrară la una bazată pe prestări servicii (în special construcții). Principalul avantaj competitiv este locația și abilitățile tehnice ale populației. Pentru a trece la etapa următoare de dezvoltare, localitatea trebuie să rezolve problema infrastructurii utilitare (canalizare, drumuri asfaltate) care, în prezent, reprezintă principalul blocaj în calea marilor investiții industriale sau de procesare.

Infrastructură și utilități publice

Puncte tari	Puncte slabe
<p>- Acoperire ridicată cu sistem centralizat de alimentare cu apă (860 gospodării, aprox. 82%);</p> <p>- Rată de electrificare și gazificare a localității de 100%;</p> <p>- Rețea de iluminat public extinsă (24 km) și modernizată cu corpuri LED (investiții recente de 330 mii lei);</p> <p>- Colectarea deșeurilor solide și a unei gunoiști autorizate (1,8 ha);</p> <p>- Acces la infrastructură modernă de telecomunicații (fibră optică).</p>	<p>- Ponderea foarte mică a drumurilor asfaltate (doar 9,29 km din totalul de 24,2 km);</p> <p>- Starea precară a drumurilor de pământ (11,94 km) care devin impracticabile în condiții de precipitații;</p> <p>- Rețea de canalizare extrem de limitată (doar 105 de gospodării conectate);</p> <p>- Lipsa unei stații de epurare moderne la nivel de comunitate;</p> <p>- Nivelul scăzut de colectare selectivă a deșeurilor și existența unor puncte de depozitare neautorizate.</p>
Oportunități	Amenințări
<p>- Accesarea Programului Național „Satul European” pentru proiecte de extindere a rețelelor de canalizare și asfaltare;</p> <p>- Posibilitatea de a atrage fonduri pentru eficiență energetică în instituțiile publice (după</p>	<p>- Degradarea accelerată a drumurilor neasfaltate din cauza traficului greu și a fenomenelor meteo extreme;</p> <p>- Creșterea costurilor de mentenanță a rețelelor de apă și iluminat din cauza inflației și</p>

Puncte tari	Puncte slabe
<p>modelul termoizolării grădinițelor);</p> <ul style="list-style-type: none"> - Parteneriate cu localitățile vecine pentru managementul regional al deșeurilor solide; - Implementarea sistemelor de energie regenerabilă (panouri fotovoltaice) pentru reducerea costurilor de întreținere a iluminatului public; - Modernizarea stațiilor de așteptare a transportului public pentru creșterea confortului pasagerilor. 	<p>prețurilor la energie;</p> <ul style="list-style-type: none"> - Poluarea pânzei freatice și a râului Ichel din cauza lipsei unui sistem de canalizare adecvat; - Reticența cetățenilor de a achita tarifele pentru servicii dacă calitatea acestora nu crește proporțional; - Diminuarea fondurilor naționale disponibile pentru investiții de infrastructură mare.

Diagnostic: Infrastructura comunei Pânășești este dezvoltată inegal. În timp ce alimentarea cu apă, gazificarea și iluminatul public au atins un nivel satisfăcător, drumurile și canalizarea reprezintă „călcâiul lui Ahile” pentru dezvoltarea localității. Fără o investiție masivă în asfaltare și epurarea apelor uzate, potențialul economic și atractivitatea rezidențială a comunei vor rămâne limitate, în ciuda poziționării geografice excelente.

Capacitate administrativă și bună guvernare

Puncte tari	Puncte slabe
<ul style="list-style-type: none"> - Echipa primăriei include specialiști dedicați pe domenii cheie (administrație, asistență socială, managementul deșeurilor); - Cadrul normativ local este actualizat recent (Statutul UAT actualizat în 2024, Regulamentul intern în 2025); - Implementarea mecanismului de bugetare participativă, care crește transparența și implicarea cetățenilor; - Experiență demonstrată în atragerea de fonduri externe (USAID, FISM, Satul European); - Existența unor regulamente clare pentru domenii specifice (comerț, curățenie, protecția copilului). 	<ul style="list-style-type: none"> - Dependență ridicată a bugetului local de transferurile de la bugetul de stat (veniturile proprii au o pondere limitată); - Lipsa unor documente de planificare pe termen lung, precum Planul de Dezvoltare Instituțională (PDI) sau Profilul social-economic actualizat; - Resurse umane limitate în aparatul primăriei pentru gestionarea simultană a mai multor proiecte mari de infrastructură; - Nivelul de digitalizare a tuturor serviciilor publice locale este încă în fază incipientă; - Fondul de rezervă limitat pentru situații de criză majoră.

Puncte tari	Puncte slabe
Oportunități	Amenințări
<ul style="list-style-type: none"> - Posibilitatea de a accesa programe de instruire și consolidare a capacităților oferite de partenerii de dezvoltare (UE, USAID); - Extinderea parteneriatelor cu diaspora prin Asociația de Băștinași pentru cofinanțarea proiectelor locale; - Digitalizarea completă a proceselor administrative prin platforme de tip „e-Guvernare locală”; - Cooperarea inter-comunitară cu localitățile vecine pentru servicii partajate (ex. poliție comunitară sau management deșeuri); - Utilizarea platformelor sociale pentru consultări publice în timp real. 	<ul style="list-style-type: none"> - Modificări legislative la nivel central care pot afecta autonomia financiară sau competențele APL; - Fluctuația personalului calificat din cauza salariilor mai atractive în sectorul privat sau în instituțiile de stat de la nivel central; - Creșterea birocrăției în procesele de accesare și raportare a fondurilor europene; - Posibila scădere a încrederii cetățenilor în instituții în absența unor rezultate vizibile rapide în infrastructură; - Instabilitatea economică națională care poate duce la tăierea transferurilor către bugetele locale.

Diagnostic: Administrația din Pânășești demonstrează o maturitate instituțională peste medie, fiind una dintre puținele localități rurale care aplică activ bugetarea participativă. Principala provocare nu este lipsa de competență, ci limitarea resurselor financiare proprii și necesitatea de a moderniza instrumentele de planificare strategică. Pentru a susține proiectele mari de infrastructură identificate anterior, APL trebuie să se concentreze pe digitalizare și pe întărirea capacității de scriere și implementare a proiectelor cu finanțare externă.

2.8. Principalele probleme ale comunei Pânășești

În baza analizei profilului comunității și a diagnosticelor SWOT pe domenii, au fost identificate următoarele probleme majore care stau în calea dezvoltării durabile a comunei Pânășești:

1. Infrastructură rutieră și edilitară deficitară

Starea critică a drumurilor. Ponderea foarte scăzută a drumurilor asfaltate (doar 38,4%) și lungimea mare a drumurilor de pământ (peste 11 km) afectează mobilitatea și accesul serviciilor de urgență.

Lipsa sistemului de canalizare. Doar un număr infim de gospodării (155) au acces la canalizare, iar lipsa unei stații de epurare reprezintă un risc major de mediu pentru râul Ichel și pânza freatică.

2. Declin demografic și migrația forței de muncă

Numărul deceselor depășește aproape dublu numărul nașterilor, ceea ce duce la o îmbătrânire treptată a populației.

Peste 400 de persoane sunt plecate la muncă peste hotare, generând un deficit de specialiști locali și afectând coeziunea familiilor.

3. Economie locală cu valoare adăugată scăzută

Deși există un spirit antreprenorial, majoritatea afacerilor sunt mici, iar sectorul construcțiilor (dominant) este marcat de caracterul sezonier.

Producătorii agricoli (viti-pomicoli) vând materia primă la prețuri mici din lipsa unor linii locale de ambalare, procesare sau depozitare frigorifică.

4. Gestionarea ineficientă a deșeurilor și protecția mediului

Nu există un operator local, dar serviciul de colectarea a deșeurilor este gestionat de către Primărie. Este necesară colectarea selectivă a deșeurilor.

Existența gunoiștilor neautorizate sporadice și eroziunea solului pe terenurile degradate (circa 6 ha) afectează potențialul agricol.

5. Servicii sociale și culturale limitate

Căminul cultural și biblioteca necesită dotări moderne și programe care să atragă tinerii rămași în sat.

Sunt necesare actualizări ale echipamentelor medicale de bază la Centrul de Sănătate pentru a face față nevoilor populației vârstnice.

6. Vulnerabilitate financiară a Administrației Publice Locale

Veniturile proprii sunt reduse. APL are o capacitate mică de a genera venituri la bugetul local din surse proprii, fapt ce limitează posibilitatea primăriei de a asigura cofinanțarea unor proiecte europene de anvergură.

2.9. Evaluarea gradului de implementare a Strategiei precedente

1. OS 1: Reabilitarea infrastructurii fizice și utilitare

Acesta este domeniul cu cele mai mari investiții financiare, dar și cu cel mai mic progres fizic din cauza complexității proiectelor.

- Construcția sistemului de canalizare și stația de epurare: Grad de implementare 20% (Parțial). S-a decis schimbarea soluției tehnice (conectarea la mun. Strășeni în loc de stație proprie).
- Construcția sistemului de apeduct: Grad de implementare 100%.
- Reabilitarea drumurilor din str. La Poiana; Iazului; Binecuvântării; N. Testemițeanu. Grad de implementare 100% (Realizat).
- Iluminatul stradal (24 km): Grad de implementare 100% (Realizat).
- Crearea muzeului satului: Grad de implementare 0% (Neimplementat).
- Amenajarea terenului de sport/minifotbal: Grad de implementare 15% (Parțial).
- Amenajarea stației de oprire a transportului public din s. Ciobanca. Grad de realizare 100%.
- Reparația a șase poduri: Grad de realizare 33%

2. OS 2: Protecția mediului

- Colectarea deșeurilor menajere. Grad de implementare 100% (Realizat) – obiectiv atins prin cuprinderea tuturor gospodăriilor.
- Lichidarea gunoiștilor stihinice: Grad de implementare 100% (Realizat) – acțiune cu caracter repetitiv/permanent.
- Amenajarea parcurilor și spațiilor verzi: Grad de implementare 50% (Parțial).

3. OS 3: Servicii sociale, educaționale și de sănătate

Un domeniu cu o rată de succes ridicată în ceea ce privește infrastructura educațională.

- Reparația și termoizolarea clădirilor grădinițelor de copii: Grad de implementare 100% (Realizat).
- Instalarea terenurilor de joacă: Grad de implementare 30% (Parțial).
- Dotarea Casei de cultură (costume, instrumente): Grad de implementare 50% (Parțial).

4. OS 4: Dezvoltarea economică și antreprenariat

Deși activitățile de informare au fost realizate, impactul economic măsurabil (afaceri noi create) rămâne la un nivel scăzut.

- Cooperarea cu diaspora prin Asociația de Băștinași: Grad de implementare 50% (Parțial).
- Promovarea comunei ca zonă de investiții: Grad de implementare 100% (Realizat) (la nivel de activități de promovare).
- Susținerea membrilor GAL pentru afaceri noi: Grad de implementare 100% (Realizat) (pentru acțiunile de suport planificate).

Concluzii generale

1. Rata de succes pe proiecte „Soft” (Social/Management): Aproximativ 85-90%. Primăria a reușit să organizeze evenimente, să informeze antreprenorii și să colaboreze eficient cu diaspora și GAL-ul.

2. Rata de succes pe proiecte „Hard” (Infrastructură mare): Aproximativ 50-60%. Proiectele de iluminat și drumuri punctuale au fost finalizate, însă marea provocare rămâne canalizarea și asfaltarea extinsă, care necesită bugete ce depășesc capacitatea locală.
3. Proiecte rămase pentru noua strategie: Muzeul satului, și, cel mai important, restul de 80% din proiectul de canalizare trebuie transferate cu prioritate în noul Plan de Acțiuni 2025-2030.

3. Strategia de dezvoltare socio-economică

Strategia de dezvoltare reprezintă angajamentul colectiv al administrației publice locale, al mediului de afaceri și al cetățenilor pentru transformarea comunei Pânășești într-un spațiu modern, prosper și atractiv.

3.1. Viziunea

„Pânășești 2030 – O comunitate unită, cu rădăcini istorice adânci și infrastructură europeană, care valorifică spiritul gospodăresc al meșteșugarilor locali și potențialul agro-turistic al Codrilor pentru a oferi un trai prosper fiecărei familii.”

Viziunea noastră proiectează Pânășești ca fiind:

- O destinație rezidențială preferată în zona centrală, datorită drumurilor asfaltate și utilităților complete (apă, gaz, canalizare).
- Un pol regional al serviciilor în construcții și procesare agricolă, unde tinerii găsesc locuri de muncă bine plătite acasă.
- O localitate eco-responsabilă, care își protejează resursele naturale și valorifică proximitatea față de Mănăstirea Căpriană pentru turism cultural și rural.

3.2. Misiunea

„Misiunea Primăriei și a Consiliului Local Pânășești este de a asigura o guvernare transparentă și eficientă, orientată spre atragerea investițiilor și modernizarea infrastructurii publice, promovând parteneriatul cu cetățenii și diaspora pentru a crește calitatea vieții și a stopa migrația.”

Pentru a îndeplini această misiune, autoritățile locale își asumă:

1. Modernizarea infrastructurii tehnico-edilitare: Prioritizarea asfaltării drumurilor și implementarea sistemului de canalizare.
2. Susținerea economiei locale: Facilitarea accesului micilor antreprenori și meșteșugari la resurse, terenuri și piețe de desfacere.
3. Excelență în servicii sociale: Menținerea unor standarde înalte în educație și sănătate pentru a asigura dezvoltarea armonioasă a noilor generații.
4. Integrarea diasporei: Crearea unor mecanisme de co-investiție prin care băștinașii să contribuie activ la proiectele de modernizare a comunei.

3.3. Valorile comunității

Succesul acestei strategii se bazează pe setul de valori care definesc locuitorii din Pânășești:

- **Hărnicia și meșteșugul:** Recunoașterea valorii muncii bine făcute, moștenită de la generațiile de zidari și gospodari ai satului.

- **Responsabilitatea:** Gestionarea corectă a bunurilor publice și protejarea mediului pentru generațiile viitoare.
- **Solidaritatea:** Sprijinirea reciprocă între locuitori și menținerea unei legături strânse cu cei plecați peste hotare.
- **Inovarea:** Deschiderea către soluții moderne, tehnologii verzi și digitalizarea administrației.

3.4. Obiectivele Strategice 2026-2030

OS 1. Reabilitarea și extinderea infrastructurii fizice, utilitare și de mediu

Acest obiectiv preia integral „Orientarea Strategică 1 și 2” din vechea strategie, punând accent pe finalizarea proiectelor mari începute.

- **Direcții:**
  - Finalizarea sistemului de canalizare prin conectarea la rețeaua mun. Strășeni (recalculat de la 20% la 100%).
  - Continuarea programului de asfaltare a drumurilor.
  - Eficientizarea serviciului de management al deșeurilor.
  - Modernizarea infrastructurii de iluminat public (extindere și mentenanță).

OS 2. Îmbunătățirea calității serviciilor sociale, educaționale și de sănătate

Se bazează pe „Orientarea Strategică 3” și vizează consolidarea succeselor obținute la grădiniță și centrul de sănătate.

- **Direcții:**
  - Consolidarea bazei tehnico-materiale a instituțiilor educaționale (Gimnaziu și Grădiniță).
  - Dezvoltarea infrastructurii pentru tineret, sport și recreere (finalizarea terenurilor de sport și joacă).
  - Creșterea calității serviciilor medicale prin dotări moderne la Centrul de Sănătate.
  - Revitalizarea vieții culturale (proiectul Muzeului Satului și dotarea Casei de Cultură).

OS 3. Dezvoltarea economică durabilă și susținerea antreprenoriatului local

Corelat cu „Orientarea Strategică 4”, acest obiectiv se concentrează pe valorificarea resurselor locale și a parteneriatelor.

- **Direcții:**
  - Susținerea membrilor GAL „Lunca Bâcului” pentru crearea de noi afaceri și locuri de muncă.

- Promovarea profilului investițional al comunei și atragerea de noi agenți economici.
- Dezvoltarea agroturismului și a traseelor de recreere (proiectul turistic început în strategia veche).
- Încurajarea asocierii producătorilor locali (viti-pomicoli).

OS 4. Consolidarea bunei guvernări, a capacității administrative și cooperării comunitare

Acest obiectiv formalizează succesul colaborării cu Asociația de Băștinași și digitalizarea serviciilor.

- **Direcții:**
  - Implicarea activă a diasporei prin intermediul Asociației de Băștinași în proiectele locale.
  - Digitalizarea proceselor administrative și creșterea transparenței decizionale.
  - Consolidarea parteneriatelor inter-comunitare și cu organizațiile internaționale (Solidarity Fund etc.).
  - Optimizarea colectării veniturilor proprii pentru asigurarea co-finanțării necesare.

OS 5. Inițierea dezvoltării turismului

Acest obiectiv se concentrează pe crearea și promovarea obiectivelor turistice.

- **Direcții:**
  - Identificarea punctelor de atracție pentru turiști
  - Elaborarea unui ghid turistic
  - Crearea unui traseu pentru drumeție
  - Elaborarea istoriei bisericii locale , includerea în traseul turistic
  - Elaborarea unei rubrici de turism pe pagina primăriei.

4. Planul de Acțiuni 2026 – 2030

OS 1. Reabilitarea și extinderea infrastructurii fizice, utilitare și de mediu

Concentrat pe finalizarea restanțelor la canalizare și extinderea rețelei de drumuri.

Nr.	Activitate / Proiect	Stadiu de implementare	Perioada	Responsabili	Indicatori de performanță	Cost estimat (MDL)	Surse de finanțare
1.1.1	Finalizarea sistemului de canalizare (conectare la mun. Strășeni)	Parțial (20%)	2026-2030	APL	Nr. km rețea; Nr. gospodării conectate	38.000.000	FES, Buget de Stat, Primărie
1.1.2	Crearea Muzeului Satului (restaurare clădire, colectare exponate)	Neimplementat	2026-2028	APL	Clădire renovată; Muzeu funcțional	1.500.000	Buget local, Donații, Granturi
1.1.3	Reconstrucția drumurilor locale	Parțial	2026-2030	APL	km de drum asfaltat	100.000.000	Fond Rutier, Buget local, Fonduri externe
1.1.4	Amenajarea parcurilor și a zonelor verzi	Parțial (30%)	2026-2027	APL, AdB	Nr. parcuri amenajate; Nr. arbori plantați	2 500.000	GAL, Buget local, AdB
1.1.5	Construcția unui podeț	Nou	2026-2029	APL	Podeț construit	1 200.000.	Fonduri naționale și externe

Nr.	Activitate / Proiect	Stadiu de implementare	Perioada	Responsabili	Indicatori de performanță	Cost estimat (MDL)	Surse de finanțare
1.1.6	Reabilitarea monumentului eroilor căzuți în războaie și instalarea unui monument celor deportați.	Nou	2026-2030	APL, AdB	Monument reabilitat și monument instalat.	1 500 000	Ministerul Culturii, DRRP
1.1.7	Decolmatarea râulețului din s. Pânășești.	Nou	2026-2027	APL, Apele Moldovei	Râuleț decolmatat.	2 500 000	Apele Moldovei, Fondul de Mediu
1.1.8	Construcția gardului la cimitirul din s. Pânășești.	Nou	2026-2027	APL	Gard construit	200 000	Buget local
1.1.9	Construcția unei săli sportive	Nou	2026-2030	APL	Sală sportivă construită	11 000 000	Fonduri externe
1.1.10	Decolmatarea iazului și restabilirea infrastructurii	Nou	2026-2029	APL	Iaz decolmatat, infrastructură restabilită	5 000 000	Fondul de Mediu

OS 2. Îmbunătățirea calității serviciilor publice și educaționale

Finalizarea infrastructurii sportive și management a deșeurilor

Nr.	Activitate / Proiect	Stadiu de implementare	Perioada	Responsabili	Indicatori de performanță	Cost estimat (MDL)	Surse de finanțare
2.1.1	Amenajarea terenului de sport/minifotbal	Nou	2026-2027	APL	Teren funcțional; Nr. beneficiari	800.000	Buget local
2.1.2	Crearea și amenajarea spațiilor de agrement	Parțial (30%)	2026-2027	APL, AdB	Nr. terenuri instalate	1 400.000	Buget local, GAL
2.2.1	Dotarea Casei de Cultură (costume, tehnică audio)	Parțial (20%)	2026-2027	APL, Dir. Cultură	Seturi de costume; Echipament audio	300.000	Buget local, Sponsori
2.3.1	Reconstrucția gardului și curții grădinițelor	Nou	2026-2027	APL, Grădinițele	Gard nou (ml); Curte amenajată	550.000	Buget local, Satul European
2.4.1	Crearea și dezvoltarea sistemului integrat de management a deșeurilor	Nou	2026-2030	APL	Creat sistem de colectare selectivă a deșeurilor	1 500 000	Buget local, Fondul de Mediu, Fonduri externe.

OS 3. Dezvoltarea economică durabilă și susținerea antreprenoriatului

Valorificarea resurselor locale și a cooperării prin GAL.

NR.	Activitate / Proiect	Stadiu de implementare	Perioada	Responsabili	Indicatori de performanță	Cost estimat (MDL)	Surse de finanțare
3.1.1	Dezvoltarea proiectului turistic „Recreere și Aventură”	Parțial	2026-2028	APL, ONG	Traseu marcat; Panouri info	450.000	GAL, Buget local
3.2.2	Susținerea afacerilor prin GAL” Lunca Bâcului”	Permanent	2026-2030	GAL, APL	Nr. afaceri finanțate	500.000	AIPA
3.3.3	Încurajarea asocierii antreprenorilor cu afaceri în același domenii	Nou	2027-2030	APL, IMM	Antreprenori informați, Asocieri create	-	Buget local
3.3.4	Promovarea comunei ca o zonă de investiții -atragera de investitori -promovarea zonei destinate ZEL în cadrul evenimentelor investiționale	Parțial	2026-2030	APL, ZEL Bălți;	Nr. de investitori interesați; Zonă industrială construită; Ghid investițional elaborat.	-	ZEL Bălți;
3.3.5	Crearea unei platforme de comunicare și	Permanent	2026-2030	APL, Sectorul privat,	Ședințe organizate, decizii luate.	-	-

NR.	Activitate / Proiect	Stadiu de implementare	Perioada	Responsabili	Indicatori de performanță	Cost estimat (MDL)	Surse de finanțare
	informare cu sectorul privat: -crearea unei baze de date a antreprenorilor, -ședințe semestriale cu antreprenorii.			Specialist percepere fiscală.			

OS 4. Buna guvernare și cooperarea comunitara

Digitalizarea serviciilor și consolidarea relației cu diaspora.

Nr.	Activitate / Proiect	Stadiu de implementare	Perioada	Responsabili	Indicatori de performanță	Cost estimat (MDL)	Surse de finanțare
4.1.1	Digitalizarea arhivei și a serviciilor Primăriei	Nou	2026-2028	Primar	Registru digital; Pagina web activă	250.000	Granturi digitalizare
4.2.1	Consolidarea parteneriatului cu Diaspora (AdB)	Permanent	2026-2030	APL, AdB	Nr. proiecte co-finanțate	100.000/an	DAR 1+3, Donații
4.3.1	Program de Bugetare Participativă	Permanent	2026-2030	APL, Cetățeni	Nr. idei cetățenești finanțate	150.000/an	Buget local

OS 5. Inițierea dezvoltării turismului

Crearea și promovarea obiectivelor turistice.

Nr.	Activitate / Proiect	Stadiu de implementare	Perioada	Responsabili	Indicatori de performanță	Cost estimat (MDL)	Surse de finanțare
5.1.1	Identificarea punctelor de atracție pentru turiști	Permanent	2026-2030	APL	Obiecte și bunuri materiale și imateriale identificate	-	-
5.1.2	Elaborarea unui ghid turistic	Permanent	2026-2027	APL, Biblioteca publică	Un ghid turistic identificat	50.000	Buget local
5.1.3	Crearea unui traseu pentru drumeție	Permanent	2026-2030	APL, Biblioteca publică	Traseu creat	50.000	Buget local
5.1.4	Elaborarea istoriei bisericii locale , includerea în traseul turistic	Permanent	2026-2028	APL, Biblioteca publică	Istoria scrisă, biserica inclusă în traseul turistic	30 000	Buget local
5.1.5	Elaborarea unei rubrici de turism pe pagina primăriei	Permanent	2026-2027	APL, Secretara C.L.	Rubrică elaborată	-	-

5. Monitorizare și evaluare

Pentru a garanta că Strategia de Dezvoltare Socio-Economică a comunei Pânășești (2025-2030) nu rămâne doar un document teoretic, este esențială stabilirea unui mecanism clar de monitorizare a progresului și de evaluare a impactului proiectelor.

Cadrul instituțional

Responsabilitatea procesului revine Grupului de Lucru pentru Monitorizare (GLM), creat prin dispoziția Primarului, care va include:

- Reprezentanți ai Primăriei (specialist în atragerea investițiilor, contabil-șef);
- Consilieri locali din comisiile de specialitate;
- Reprezentanți ai societății civile și ai Asociației de Băștinași;
- Lideri din sectorul de afaceri local.

Monitorizarea se va realiza continuu, vizând gradul de realizare a indicatorilor de performanță stabiliți în Planul de Acțiuni.

- Rapoarte semestriale de progres: Elaborate de specialiștii primăriei pentru uz intern, identificând blocajele tehnice sau financiare.
- Raportul Anual de Monitorizare (RAM): Prezentat Consiliului Local în primul trimestru al anului următor. Acest raport va măsura progresul financiar și fizic al proiectelor.
- Audierile publice anuale: Rezultatele RAM vor fi prezentate comunității în cadrul unei adunări publice, asigurând transparența cheltuirii banilor publici și a fondurilor atrase de la partenerii de dezvoltare.

Evaluarea și actualizarea

Evaluarea va măsura impactul pe termen lung al strategiei asupra calității vieții cetățenilor din Pânășești.

- Evaluarea intermediară (anul 2027): O analiză la mijlocul perioadei pentru a verifica dacă obiectivele strategice mai sunt relevante sau dacă necesită ajustări în funcție de noile oportunități de finanțare (ex. noi apeluri de proiecte din partea UE).
- Evaluarea finală (anul 2030): Un audit de impact care va măsura indicatori macro, precum:
  - Creșterea procentului de drumuri asfaltate (de la 38% la obiectivul propus);
  - Numărul de gospodării noi conectate la canalizare;
  - Numărul de locuri de muncă create în sectorul procesării sau construcțiilor.

Tabelul 4. Indicatori de impact global

Domeniu	Indicator 2025 (Referință)	Țintă 2030
Infrastructură	9,29 km asfalt	min. 20 km asfalt
Mediu	155 gospodării la canalizare	min. 500 gospodării
Economie	60 agenți economici	75 agenți economici
Social	Suport la 25 familii social vulnerabile	Suport la 35 familii social vulnerabile
Civic	20% participare la votul bugetar	40% participare

Riscuri și impedimente

Realizarea obiectivelor propuse pentru perioada 2025-2030 poate fi influențată de o serie de factori interni și externi. Identificarea timpurie a acestora permite adoptarea unei abordări proactive.

1. Riscuri financiare

- *Capacitate redusă de cofinanțare.* Multe granturi europene sau naționale (ex. Satul European) necesită o contribuție locală. Veniturile proprii scăzute ale comunei Pânășești pot limita accesarea proiectelor de mare anvergură.
- *Inflația și creșterea prețurilor la materiale.* Oscilațiile prețurilor pe piața construcțiilor pot duce la depășirea bugetelor estimate inițial pentru asfaltare sau canalizare, necesitând revizuirea proiectelor tehnice.

2. Riscuri administrative și politice

- *Fluctuația personalului calificat.* Migrația specialiștilor din primărie către sectorul privat sau instituții centrale poate lăsa proiectele fără manageri de implementare experimentați.
- *Modificări legislative.* Schimbările în legislația privind descentralizarea fiscală sau reforma administrativ-teritorială pot afecta competențele și resursele financiare ale UAT Pânășești.

3. Riscuri sociale și demografice

- *Migrația continuă a populației active.* Scăderea numărului de locuitori tineri poate duce la lipsa forței de muncă necesară agenților economici locali și la o participare civică redusă.
- *Reticența cetățenilor față de noi taxe/tarife.* Implementarea serviciului de canalizare sau modernizarea salubrității implică costuri de întreținere (tarife) care ar putea fi respinse de populație în absența unei comunicări eficiente.

4. Riscuri de mediu și tehnice

- *Fenomene meteorologice extreme.* Inundațiile sau seceta prelungită pot degrada infrastructura rutieră nou construită sau pot afecta randamentul agricol al comunei.
- *Eroziunea avansată a solului.* Dacă măsurile de împădurire întârzie, degradarea terenurilor adiacente poate afecta infrastructura edilitară.

Tabelul 5. Măsuri de atenuare a riscurilor

Risc identificat	Măsură de atenuare
Deficit bugetar	Diversificarea surselor de finanțare (GAL, diasporă, parteneriate public-private).
Lipsă de personal	Externalizarea serviciilor de proiectare și management de proiect către consultanți specializați.
Reticență civică	Campanii de informare și consultări publice periodice (transparență decizională).
Riscuri tehnice	Monitorizarea riguroasă a calității lucrărilor de construcție prin diriginți de șantier autorizați.

Concluzie

Prezenta Strategie este un document menit să ghideze eforturile întregii comunități din Pânășești. Succesul ei depinde de capacitatea de mobilizare a resurselor interne (buget local, diasporă) și de abilitatea APL de a scrie și câștiga proiecte externe. Prin implementarea acestor acțiuni, comuna Pânășești va deveni un model de dezvoltare rurală modernă în inima Codrilor.

Notă: Strategia urmează a fi supusă consultărilor publice finale și ulterior aprobată prin Decizia Consiliului Local Pânășești.